

ПОШУК ОПТИМАЛЬНОЇ ТА ЕФЕКТИВНОЇ СТРАТЕГІЇ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН ЗА ФІЛОСОФІЄЮ РОЗБУДОВИ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ: УКРАЇНА ДО УКРАЇНИ

В.П.Удовиченко,

Офіс впровадження децентралізаційної реформи Київського регіонального відділення Асоціації міст України

У статті філософськи, концептуально розкрито роль держави в регулюванні економічних відносин в умовах перехідного періоду формування ринкових відносин, децентралізації державного управління та розвитку місцевого самоврядування.

Зроблено акцент на важливість реалізації принципу рівних можливостей у сфері економічних відносин, створення сучасної ліберальної дозвільної системи, інфраструктури підтримки розвитку підприємництва, сприятливого інноваційно-інвестиційного клімату на рівні територіальних громад.

Ключові слова: державне управління, децентралізація державного управління, інфраструктура підтримки бізнесу, місцеве самоврядування.

SEARCH FOR THE OPTIMAL AND EFFECTIVE STRATEGY OF ECONOMIC RELATIONS WITHIN THE CONTEXT OF THE PHILOSOPHY OF BUILDING UKRAINIAN STATEHOOD: UKRAINE TO UKRAINE

V.P.Udovychenko,

Office for the Implementation of the Decentralization Reform of the Kyiv Regional Branch of the Association of Ukrainian

The article philosophically, conceptually discloses the role of the State in the need to regulate economic relations in the transitional period for the formation of market relations, decentralization of public administration and development of municipal government.

Also underscored the importance of implementing the principle of equal opportunities in the sphere of economic relations, the creation of a modern liberal permitting system, infrastructure for supporting entrepreneurship development, favorable innovation and investment climate at the level of territorial communities.

Key words: public administration, decentralization of public administration, business support infrastructure, municipal government.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Для того щоб будувати конкурентоспроможну українську модель економіки, важливо сформулювати визначення того, що досягнуто, що побудовано на цей час. Звернувшись до спадку видатних теоретиків економічної науки з протилежними теоріями, а саме Адама Сміта і Карла Маркса, запропонуємо для диспуту власне філософське трактування нашої сучасної дійсності: *олігархічний, надмірно “паразитичний” капіталізм України.*

Аналіз останніх публікацій за проблематикою та визначення невирішених раніше частин загальної проблеми. Сучасні соціально-орієнтовані ринкові економічні відносини в черговий раз переконують у дуже простій і доступній філософії, що “жити в оточенні бідних і нещасних і, при цьому, бути багатим і щасливим – неможливо!”. А це означає, що потрібно постійно вести науково-прикладний пошук оптимального співвідношення між категоріями рівність та ефективність [3].

Це надзвичайно складно, але існують успішні приклади моделей соціальної держави: Німеччина, Швейцарія, скандинавська модель у цілому. Адже у ст. 1 Конституції України визначено, що “Україна є ... соціальна, правова держава”.

Проаналізуємо деякі постулати Адама Сміта, а саме: “...Вартість, що її робітники додають до вартості матеріалів, сама розпадається на дві частини, одна з яких іде на оплату заробітної плати, а друга – на оплату прибутку підприємця на весь капітал, авансований у вигляді матеріалів та заробітної плати... [1, розд. VI, с. 45]. У цьому виявляється проблема, яку Карл Маркс визначає як “Капіталі” як “паразитизм”. Історичною практикою доведено, що він помилявся в однозначності тлумачення, інакше підприємцям не вигідно було б витрачати свою енергію і бути зацікавленими в підприємстві взагалі. Але слід звернути увагу на те, що розподіл у нас не є раціональним і досягнута неабияка надмірність, яку складно визначити теоретично, за економічними формулами, але можна дати політичну, суспільно-психологічну оцінку того, що досягнуто в Україні, а потім відповісти на відоме запитання: “Що робити?”.

© Удовиченко В.П., 2018

Змінити існуючу ситуацію чи чекати наступних майданів і революцій, які без сумніву, можуть вже бути набагато трагічнішими і призвести навіть до зникнення України, як держави з розпадом на невизначені, але історичні прогнозовані складові.

Якщо взяти до уваги земельні відносини (приватна власність на землю землевласники, то подібно до "...ренти людей хочуть починати там, де не сіяли і вимагають ренти за плоди землі..." [1, розд. VI, с. 47].

Адам Сміт робить відповідний висновок: "людина повинна мати можливість існувати своєю заробітною платою, її заробітна плата мусить щонайменше бути достатньою для її існування" [1, розд. VI, с. 60]. На нашу думку, слушним є висновок Адама Сміта: якщо немає такої можливості, то справджується положення Карла Маркса щодо протестів, революцій і знищення приватної власності на засоби виробництва. Ще одне твердження, як на погляд автора, надважливе і на нього слід звернути увагу: "Не розміри національного багатства, а його постійне зростання спричиняє збільшення заробітної плати" [1, розд. VI, с. 61]. І ось тут варто звернути увагу на українську проблему, з якої і випливає головне завдання: стрімкий економічний розвиток на базі сучасних, високотехнологічних виробництв конкурентоспроможної продукції, створення сучасних високотехнологічних робочих місць з гідною заробітною платою. Не підлягає сумніву, що Україна за своїми ресурсами – одна з найбагатших країн світу, і це є доконаний факт. Відповідь на причину відставання України від сучасних країн можна знайти в А.Сміта: "...В країні, що володіє значним багатством, яке, однак, протягом тривалого часу не зростає, неможливо натрапити на дуже високу заробітну плату" [1, розд. VIII]. Вам це не нагадує якусь країну???

Варто навести ще один вислів А.Сміта: "...Справу вирішує ринкова конкуренція ...відповідно до тієї жорсткої справедливості, яка, не будучи цілком точною, усе ж достатня для звичайних житейських справ [1, розд. V, с. 32]. Разом з тим є важлива необхідна і достатня умова, а саме: зреалізований в найбільш повному обсязі принцип найбільшої справедливості – **рівних можливостей**.

Ми є свідками, як численні експерти, державні діячі різного рівня звертаються до історичного досвіду США з приводу вирішення проблем, пов'язаних з великим рівнем безробіття, низькими доходами, практично виживанням десятків і сотень тисяч громадян великої Америки в роки кризи. Тоді Президентом США були задіяні всі можливі ресурси щодо будівництва житла, доріг,

інших об'єктів соціальної та промислової інфраструктури, розширення громадських робіт у різних сферах. Завдяки цьому пожвавився внутрішній ринок споживання, кругообіг грошової маси і капіталу в цілому. В Україні це вважається панацеєю, при цьому не враховуються всі умови неефективності дозвільної системи, яка створена в Україні і не витримує ніякої критики, рівень корупції, яка досягла неможливого, навіть у теорії, піка. Загальновідомо, що в Україні на сьогодні неможливо вирішити жодне питання без хабарів.

А теоретично обґрунтував неспроможність ринкової системи подолати економічну кризу й необхідність державного регулювання економіки англійський економіст Джон Мейнард Кейнс.

Виникає головне запитання: в чому причини економічних криз?

Давид Рікардо причиною криз вважав несправедливість у розподілі багатства, Сімон Сімонді (Швейцарія) – недоспоживання народних мас, невідповідність між виробництвом і споживанням, Карл Маркс стверджував, що кризи – це суперечність між виробництвом і споживанням (або анархія виробництва) [5].

Український економіст Михайло Туган-Барановський причину виникнення криз вбачав у диспропорції між рухом заощаджень та інвестицій у галузях, що виробляють засоби виробництва. Він вважав, що потрібне раціональне регулювання інвестицій.

Д.Кейнс пояснював кризи дією закону психології, згідно з яким люди "схильні, як правило, збільшувати споживання із зростанням доходів, але не такою мірою, якою зростає дохід" [3, с. 229].

Сучасні економісти наводять ще багато причин, пов'язаних зі сферою господарської діяльності. Але, на нашу думку, не підлягає сумніву, що економічні кризи – це багатогранні суспільні, економічні, соціальні та психологічні явища, що мають складні комплексні взаємовпливові причини та через які потерпає все суспільство, всі без винятку пересічні громадяни.

Формулювання цілей (мети) статті. Мета статті – розкрити роль держави в регулюванні економічних відносин в умовах перехідного періоду формування ринкових відносин, децентралізації державного управління та розвитку місцевого самоврядування.

Виклад основних результатів та їх обґрунтування. Сучасна економічна криза, на наш погляд, має глобальний характер. У рамках кризи безумовно, змінюватимуться технології, настає ера геоінформаційних систем і технологій, змінюватимуться світогляд націй, свідомість людей, сама

філософія життя, з'явиться відчуття усвідомлення величі природи і необхідності співпраці з нею людського суспільства на принципі взаємоповаги.

Однозначно й те, що проблеми економічної кризи вирішуються за рахунок суспільства (за винятком кількох десятків чи навіть сотень великих власників, надбагатих людей). Тут доречно згадати Дейла Карнегі, який відчував, що людина, яка вмирає багатого, вмирає в ганьбі ...

Технологія вирішення проблем економічних криз є класичною, а саме: визначити причини кризи, максимально мінімізувати їх наслідки та знайти рішення, які створюють сприятливі умови для відтворення економічних процесів.

Варто зробити ще одне суттєве зауваження: якщо передові авторитети, визнані в економічній теорії та ринковій економіці, вбачали відповідь на виклики економічної кризи лише у впровадженні державного регулювання, то правомірно і коректно буде ставити питання про необхідність створення соціально орієнтованих регульованих моделей ринкової економіки, можливо, з нижчою ефективністю, але з вищим ступенем соціальних гарантій (пошук вічного компромісу) для держав з ринковою економікою та значним зменшенням ризиків для життя пересічних громадян.

Підставою для такого твердження є суперечність між постійно зростаючим суспільним виробництвом та відсталою формою привласнення.

Особливо це легко продемонструвати на прикладі України, коли стрімко з'являється прошарок населення (до 10%), який збагачується непомірно і потрапляє до сторінок журналу "Форбс". Непотрібні великі наукові політологічні дослідження, щоб стверджувати, що політична система України створена за схемою:

Гроші – Влада – Шалені гроші – Шалена влада.

Отже, метою життя для політичної еліти стають гроші, а основним джерелом збагачення є влада [10].

На наш погляд, потрібно шукати інші причини сучасної економічної кризи в Україні. І головна з них полягає в кризі суспільних відносин, у штучно створеному протистоянні між Сходом і Заходом, Центром і Півднем країни. Саме ця криза стала основою кризи державного управління, що і спричинила абсолютну відсутність ефективних запобіжних антикризових заходів. Серед причин цієї кризи потрібно виділити такі.

В економічній сфері:

– відсутність філософії перехідного періоду трансформації суспільства від адміністративно-планових до ринкових відносин;

– несприятливий інвестиційний клімат в Україні (рейтинг України не витримує ніякої критики, навіть не використані переваги вільних (спеціальних) економічних зон);

– відсутність механізму сприяння створенню робочих місць;

– надмірний податковий тягар;

– економічно необґрунтовані, невиправдано високі ціни на енергоносії;

– забюрократизована дозвільна система, особливо в земельних відносинах та в будівництві;

– існуючі на державному рівні найсприятливіші умови для корупції (Україні за правом може бути віддана першість у цьому, і не тільки в Європі);

– нерозвинутість внутрішнього ринку, придурення національного товаровиробника, нівелювання середнього класу (зменшення чисельності його представників до критичного рівня);

– низький рівень державної інноваційно-інвестиційної політики у цілому.

У фінансовій сфері:

– відсутність оптимальної ефективної кредитно-грошової системи, неефективне використання кредитів на не вигідних умовах, надмірно завищені банківські ставки;

– слабкість фінансово-банківської системи;

– намагання штучного укріплення національної грошової одиниці – гривні (ефект "стиснутої пружини" з психологічним тиском на громадян України);

– штучне знецінення національної грошової одиниці – гривні, відсутність оперативних фінансових рішень з метою її підтримки, психологічний тиск на громадян України;

– відсутність сучасних методів державного управління у фінансово-економічній сфері під час кризових критичних ситуацій, що стало причиною інерційних процесів, які ще більш послабили економіку і платоспроможність населення України;

– невідповідність форми державного правління класичним зразкам сучасних держав.

Оцінюючи вплив фіскальної політики на економіку, слід врахувати, що її заходи прямо чи опосередковано пов'язані з державним бюджетом.

Потрібно розробити оптимальну податкову політику держави. Тому для України сьогодні, в умовах економічної кризи, актуальним як ніколи є, по-перше, прийняття Податкового кодексу з побудованою моделлю динаміки зростання податкових ставок, але лише в разі економічного поживлення, а, по-друге, – внесення змін до Бюджетного кодексу з максимально можливим перерозподілом коштів на користь місцевого самоврядування.

Економічна теорія переконує на прикладі економічної практики і доводить, що зниження оподаткування здатне привести до зростання податкової бази в економіці, зменшення обсягів трансфертних платежів, суттєвого зниження рівня “пільгової” економіки. Цю гіпотезу підтверджує графічна модель, що називається “кривою Лафера” (рис. 1) [2, с. 303–305].

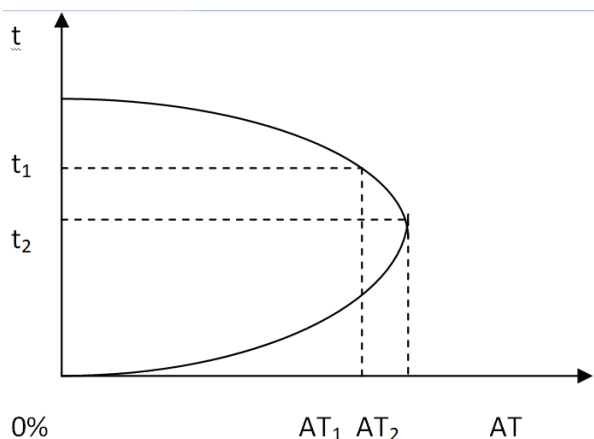


Рис. 1. Крива Лафера

Крива Лафера демонструє зв'язок між податковою ставкою t і податковими надходженнями (AT). Дуже важливе застереження: податкові ставки можна збільшити так, що бюджет наблизиться до критичного рівня. Особливо про це слід пам'ятати в період економічних спадів.

Економічні системи, основною метою яких є досягнення найвищої ефективності, спричиняє високий життєвий рівень і якість життя. Внаслідок поєднання рівних прав та економічної нерівності при капіталізмі виникають суперечності між політичним принципом демократії та економічними засадами. Багаті намагаються отримати більше прав, якими мають бути наділені рівною мірою всі, а інших ринок позбавляє можливості мати хоча б мінімальний життєвий рівень.

Це відбувається нині у спотвореному вигляді в Україні. Саме тому в державі поряд із соціальною трагедією для більшості громадян водночас з'являються соціальні замовлення на пошук оптимальної моделі української державності, яка б найбільш вдало знаходила одвічний компроміс між рівністю та ефективністю.

Підтримка інфляції та безробіття на низькому рівні – головні завдання макроекономічної політики держави. Соціально-економічні наслідки високої інфляції дуже суттєві:

1. Зниження реальних доходів населення. Великою помилкою є спроба за рахунок інфляції вирішувати проблему дефіциту бюджету. Такі явища характерні для сучасного періоду.

2. Знецінення фінансових активів. У результаті інфляції зменшується їх реальна вартість.

3. Порушення відносин між позикодавцями та позичальниками. В цьому процесі різко знижується ефективність банківського сектору, порушується кредитно-грошова система.

4. Зниження інтересу до інвестування.

Слід зауважити, що ринкова економіка наднаціональна, і така могутня процвітаюча країна, як США, демонструє це всією історією свого розвитку. На прикладі багатьох успішних країн Україна повинна навчитися співпрацювати в глобалізованому світі там, де є виключно її інтереси: чи на Сході, чи на Заході, чи в Азії, чи в Америці, чи на Близькому Сході, чи на краю Африки.

Саме така філософія побудови відносин приведе Україну до розробки оптимальної моделі геополітики і геостратегії на основі принципів сталого розвитку (рис. 2).

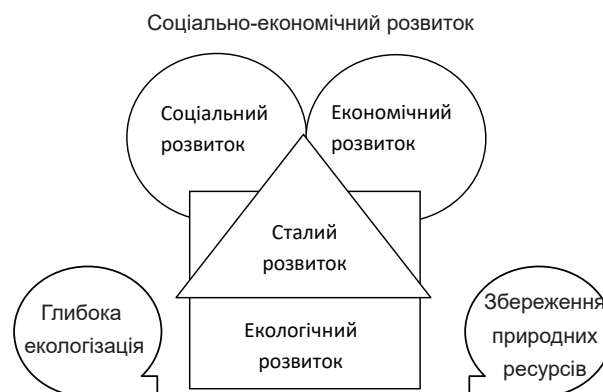


Рис. 2. Складові сталого розвитку

Яскравим прикладом є реалізація проекту вільної економічної зони “Славутич”, найуспішнішого в українській невинуватено короткій історії вільних економічних зон.

Крім того, з 1987 в м. Славутичі успішно діє Агентство з розвитку бізнесу з відокремленим підрозділом “Бізнес-інкубатор”. Агентство визнано одним із найкращих в Україні. За цей час на забезпечення діяльності використано 931 тис. грн бюджетних ресурсів. Разом з тим господарська діяльність Агентства становила 2,4 млн грн, залучено інвестицій – 2,2 млн дол. США. Бізнес-інкубатор сприяв розвитку 104 компаній і було створено 380 робочих місць.

Ці приклади переконують в абсолютній ефективності сучасних організаційно-економічних механізмів, що створюють найсприятливіші умови для розвитку підприємництва, малого і середнього, а особливо початкового бізнесу.

На порядку денному в Україні термінова зміна економічної політики з метою переходу на модель “економіки відкритих дверей”, перетворення як депресивних, так і успішних окремих територій у вільні економічні зони. Проте поки що все навпаки. Так, підприємству *X* держава винна близько 10 млн грн відшкодування ПДВ, водночас на митниці затримано обладнання, що передбачає використання західних технологій 2006 р. через неможливість розмитнення, борг становить близько 1,5 млн грн. В економічній науці складно знайти термін, який можна було б використати для оцінки цієї ситуації.

На наш погляд, визначальними чинниками стратегічного розвитку національної економіки, безумовно, повинна стати тріада наука – освіта – технології. Це передбачає:

- ефективне державне управління;
- здійснення ефективної результативної інноваційно-інвестиційної державної політики;
- оптимальне, збалансоване на принципах рівних можливостей поєднання економічної лібералізації з державним регулюванням;
- реалізацію принципу субсидіарності та Європейської хартії місцевого самоврядування в цілому в процесі становлення та розвитку місцевого самоврядування в Україні;
- стандартизацію послуг, запровадження системи якості в усі сфери життєдіяльності.

На рис. 3 наведено визначення термінів “соціальна держава” та “регіон”, сформульовані автором, на рис. 4 – модель побудови соціальної держави Україна з розвинутим місцевим самоврядуванням, запропоновану автором.

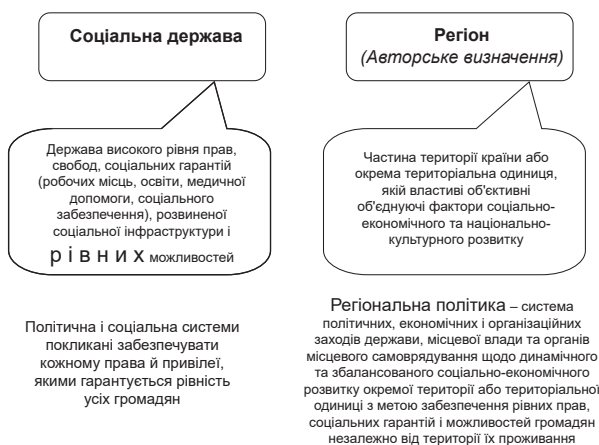


Рис. 3. Визначення термінів “соціальна держава” та “регіон”



Рис. 4. Функціональна модель соціальної держави

Головний висновок полягає в тому, що Україна за роки незалежності, за великим рахунком, так і не приступила до практичного здійснення реформ (за винятком децентралізації державного управління, реалізації принципу субсидіарності).

Чи з’явилися розуміння, необхідна сума знань, щоб відповісти на запитання: що і як робити. Хоча відповідь ствердна, однак головна проблема полягає в тому, що відсутня політична еліта, яка б взяла на себе відповідальність за проведення реформ. Саме тому Україна, маючи унікальні природні, технологічні ресурси, втрачає можливості для розвитку, а трудовий ресурс перебуває на узбіччі стрімкого соціально-економічного розвитку, відчуючи на собі наслідки ризиків фінансово-економічної кризи.

Проте, на наш погляд, дуже позитивним у цьому “злочинному безладі”, психологічному пресі на людей, бідності – з одного боку, і непомірним багатством так званої еліти, нажитим у сумнівний спосіб, – з другого, є те, що відбулося народження українського громадянського суспільства. “Український народ перестав бути рабом для тих, хто програв вибори і владу, але разом з тим і для тих, хто виграв вибори і владу” [5, с. 8]. І цей фактор є запорукою змін на краще в Україні, високого рівня якості життя в майбутньому.

Ми приречені об’єднатися навколо ідеї української державності і не шукати кращої долі по світах, а будувати її тут, у власному українському домі за формулою успіху:

Ініціатива – Творчість – Натхненна праця

На наше переконання, сьогодні як ніколи є соціальне замовлення на філософську сучасну думку, розробку нової філософії існування і розвитку світової цивілізації. Ініціатор створення Римського клубу і її перший президент Авреліо Печчеї

назвав усе накопичення численних проблем Світовою Проблематикою. Вкрай необхідно зрозуміти, що всі політичні рішення слід приймати з урахуванням і з метою вирішення цих проблем, у людей повинен спрацьовувати, нарешті, інстинкт самозбереження.

На порядку денному стоїть питання: яким чином об'єднати надзвичайно різні складові частини суспільних устроїв для розвитку Майбутнього Світу, і, передусім, для збереження існуючого становища, не допустивши, принаймні, третьої світової війни. Однозначно, з погляду філософії потрібен принципово новий “План дій для світу”, що передбачає чіткі спрогнозовані відповіді на сучасні виклики, і, що дуже важливо, майбутні.

Важливо розв'язати головну проблему: як навчитися жити в умовах значного обмеження ресурсів, і при цьому передбачити необхідні зміни в товарному виробництві, в усіх сферах життєдіяльності та створити сучасні кардинально нові технології управління на базі інформаційних технологій (ІТ).

Нарешті, з погляду сьогодення слід розглянути взаємозв'язок природоохоронної та економічної складових, з'ясувати потребу в якісній оцінці техногенних впливів на довкілля, і при цьому переосмислити Чорнобиль, як глобальну катастрофу і Фукусіму (Японія) як трагедію сьогодення.

Надзвичайно актуальним питанням для реалізації сталого розвитку є формування системи оцінювання кількісного і якісного аспектів цього процесу. “Під індексом сталого розвитку будемо розуміти кількісну міру сталого розвитку, яка враховує безпеку та якість життя людей. Компоненти якості життя – інтегрована оцінка, яка спільно враховує 3 виміри сталого розвитку, і тим самим відображає взаємозв'язок між трьома нероздільними сферами розвитку суспільства: економічною, екологічною і соціальною” [3, с. 10–12].

Таким чином, можна стверджувати, що перед сучасним світом стоять глобальні загрози: зниження енергетичної безпеки; порушення балансу між можливостями й потребами (за прогнозом до 2050 р. населення Землі досягне 9,75 млрд осіб); нерівність між людьми і країнами (1,5 млрд осіб мають дохід менше 2 дол. на день); поширення різних хвороб; дитяча смертність (щорічно вмирає 11 млн дітей віком до п'яти років); зростання корупції; обмеження доступу до питної води (3,5

млрд осіб); суспільна нестабільність; зміна клімату й природні катастрофи [5].

Аналіз сталого розвитку країн світу за відомими індикаторами свідчить, що Україна належить до останньої групи D з індексом економічного виміру 0,294. До цієї групи входять такі країни, як Мозамбік, Бангладеш, Таджикистан, Зімбабве, Молдова. Для порівняння: індекс Польщі дорівнює 0,535, Швеції – 0,796 [5, с. 67].

Звичайно, найгірші показники і за економічним, і за соціальним виміром мають зазвичай одні і ті самі країни, серед яких і Україна.

Дві найголовніші проблеми, які, на наш погляд, потрібно вирішити в Україні: формування громадянського суспільства (виховання громадянськості) і кардинальне підвищення ефективності державного управління. Слід наголосити на тому, що необхідні і достатні умови вирішення цих проблем залежать від ефективності політичної системи, яка на сьогодні неспроможна відповісти на сучасні виклики, і саме тому реформи всіх сфер життєдіяльності стоять на порядку денному України. Пропонуємо певний План дій для України, який базується на ідеї української державності (рис. 5). У процесі реалізації Плану дій надзвичайно важливо усвідомити національну ідею – українську державність, а також добре врядування як сучасне, найбільш ефективно досягнення публічного управління.

Українська державність: дієве громадянське суспільство і ефективна держава

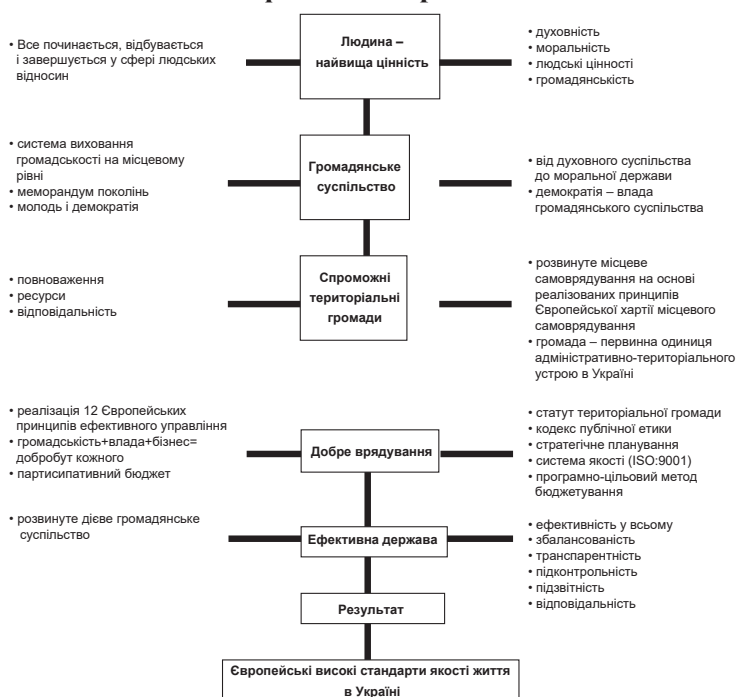


Рис. 5. План дій щодо розвитку української державності

В українському політикумі і в суспільстві в цілому ведеться постійний диспут про катастрофічну ситуацію з курсом нашої національної валюти – гривні. При цьому вітчизняна політична еліта ніяк не може дійти об'єктивного висновку, що причина зміцнення грошової одиниці, збідніння населення перебуває в економічній сфері, а точніше, в економічній системі України. Ефективну модель економічної системи слід було б будувати на засадах сучасних практик розвинутих країн, які включають, передусім: інтерес і мотивацію до активної економічної діяльності; підтримку вільного підприємництва, початкового малого і середнього бізнесу; кардинальну зміну всієї дозвільної системи; реалізацію принципу рівних можливостей економічних відносин; ефективність використання енергоресурсів; економічно обґрунтовану тарифну політику; можливість доступу до реальних (мотиваційних) кредитних ресурсів; створення антикорупційного середовища.

Щоб створити найбільш сприятливі умови для інвестицій, інвестиційно-інноваційної діяльності, необхідно в короткий термін підняти економіку, “вільну від чиновників”, зменшивши фіскальний тягар держави.

І саме ця економіка дасть можливість створити високотехнологічні, високооплачувані робочі місця, суттєво збільшити бюджети, а це дасть змогу фінансувати освіту, охорону здоров'я, культуру, транспортну сферу, збереження екологічно чистого середовища. Європейська практика переконує в тому, що такі умови для економічного розвитку можуть забезпечити саме децентралізована модель держави, розвиток місцевого самоврядування. Незважаючи на те, що Закон України щодо змін до Конституції України не прийнятий, в країні розпочалась реальна децентралізація державного управління, яка здійснюється саме через реалізацію Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади, законів України (“Про добровільне об'єднання територіальних громад”, “Про муніципальне співробітництво”). Як наслідок з 25 жовтня 2015 р. в Україні діють нові 703 об'єднані громади, місцеві бюджети збільшились у 3,4 раза.

З теорії і практики відомо, що принцип децентралізації як принцип побудови публічної влади можна реалізувати лише за умови розвинутого і, найголовніше, – спроможного, самодостатнього місцевого самоврядування, втілюючи в життя принципи субсидіарності Європейської хартії місцевого самоврядування. Безумовно, реформа територіальної організації влади є визначною і базовою, яка дасть змогу збудувати дієву, зрозумілу, відкриту, ефективну систему публічної влади шляхом передачі на рівень громади як основну одиницю адміністративно-територіального устрою: повноважень, ресурсів, відповідальності.

В Україні, як ніколи, з'явилася можливість змінити державу і, найголовніше, – підвищити рівень і якість життя людей.

Потрібно зрозуміти, що з проведенням реформи ми отримаємо лише умови, можливість реально впливати на суспільні та економічні відносини і розпочати динамічний екологічний розвиток.

У результаті децентралізації об'єднані громади отримали додаткові фінансові ресурси. В громадах залишаються такі податки:

- 60% – податки на доходи фізичних осіб;
- 5% акцизного податку з реалізації підакцизних товарів;
- 100% єдиного податку;
- 100% податку на майно (нерухомість, земля, транспорт), а також різні збори та інші платежі.

Постає необхідність стрімкого економічного розвитку. Європейська практика доводить, що саме на рівні територіальних громад потрібно створювати сприятливі умови для економічного розвитку, розвитку підприємництва як дієвої рушійної економічної складової, важливою частиною якої є малий і середній бізнес. Потрібно інфраструктуру підтримки підприємництва розглядати як важливий компонент ринкових відносин.

Інфраструктура підприємництва являє собою сукупність державних, місцевих комунальних, громадських, приватних інститутів, які створюють сприятливі умови для розвитку, підвищення ефективності економічної діяльності. Виділяють організаційно-технічну, фінансово-кредитну та інформаційно-аналітичну інфраструктуру.

Важливо на рівні новоутворених об'єднаних територіальних громад на початку діяльності створити інфраструктуру підтримки економічного розвитку територій. Визначальну філософію цього періоду економічного розвитку можна виразити формулою:

Влада + Бізнес + Громадськість = Добробут кожного.

Децентралізація державного управління в Україні дає можливість на місцевому рівні отримати не тільки додаткові повноваження і ресурси, а й реально впливати на економічний розвиток і, як результат, мати набагато більший бюджет, оновлену соціальну інфраструктуру, кардинально нову якість послуг на рівні європейських стандартів.

Краща практика пілотних міст України дає впевненість у тому, що це може бути абсолютно

реальним за умови розуміння і підтримки з боку держави.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Економіка як прикладна наука відповідає на життєво важливі запитання: як задовольнити нагальні потреби людини в їжі, одязі, житлі тощо, які весь час зростають?

Історичний висновок на основі практики самого життя теж можна зробити об'єктивно: ринкова економіка на основі приватної власності, теорія Адама Сміта перемогла в історичному змаганні з адміністративно-плановою економікою на основі державної власності на засоби виробництва. Потужний двигун конкуренції дійсно може ефективно регулювати економічні відносини (“невидима рука...”), разом з тим чиновник, який включається в процес, може “спотворити” “будь-що і ефективно зробити неефективним в сучасному світі економічних відносин. Тому кожен капіталіст, кожен підприємець повинен знати теорію К.Маркса, який попереджав про загрози, які криють у собі відносини капіталу і працівників. Працівників, а не “кріпаків”, що дуже важливо зрозуміти всім в

Україні, інакше, знову неминучі революції. Проте в Україні триває побудова держави, що не базується на сучасних досягненнях філософії і теорії перехідного періоду від адміністративно-планової до ринкової економіки. В Україні ні влада, ні громадянське суспільство неспроможні осмислити ці надскладні процеси, тим більше змінити цю ситуацію на краще. Надзвичайно важливо саме зараз усвідомити роль держави в регулюванні економічних відносин, оскільки диспут на цю тему має глибокі історичні корені. Виявляється, що сучасна держава повинна бути не “слабкою”, а “сильною”, компетентною, діловою та ефективною, з потужною інфраструктурою підтримки бізнесу, малого і середнього підприємництва. Саме держава повинна стати гарантом реалізації сучасного принципу рівних можливостей.

На наше переконання, саме українська державність може бути національною ідеєю і саме вона створить необхідні і достатні умови для формування структурованого громадянського суспільства і кардинального підвищення ефективності державного управління.

Список використаних джерел

1. Сміт Адам. Дослідження про природу і причини багатства народів : пер. з англ. / Адам Сміт ; О. Васильєв, М. Меживікіна, А. Малівський. – Київ : Наш формат, 2018. – 736 с.
2. Савченко А. Г. Макроекономіка : підручник / А. Г. Савченко. – 2-ге вид. – Київ : КНЕУ, 2007. – 448 с.
3. Окун Артур М. Рівність та ефективність: великий компроміс / Артур М. Окун ; пер. з англ. Олександра Лотоцького. – Вашингтон : Ін-т Брукінгса, 1996. – С. 149.
4. Удовиченко В. П. Вічний пошук істини “Суспільство і влада” / В. П. Удовиченко. – Славутич : Славутич центр вищ. освіти, 2006. – 16 с.
5. Аналіз сталого розвитку: глобальний і регіональний контексти. – Київ : НТУУ “КПІ”, 2010. – Ч. 1; 2.
6. Гаврилишин Богдан. К эффективным обществам. Пути в будущее (Док. рим. клубу) / Богдан Гаврилишин. – Изд. 3-е, доп. – Киев : Унив. изд-во “Пульсари”, 2009.
7. Маркс Карл. Капітал / Карл Маркс. – Москва, 1983.
8. Дуглас К. Стівенсон. Життя та організації в США / Стівенсон К. Дуглас. – Б. м. : Вид-во Ernst Klett Vereag.
9. Отримання дозволів: Крок за кроком : посібник : розроб. в рамках реалізації проекту “Залучення громадськості до створення прозорих і спрощ. процедур при отриманні дозволів на буд-во та земле-відведення”. – Славутич : [б. в.], 2008. – С. 112.

References

1. Smit, A. (2018), *Doslidzhennia pro pryrodu i prychny bahatstva narodiv* [Research on the nature and causes of wealth of peoples], translated from English by Vasyl'iev, O., Mezhyvikina, M. and Malivs'kyj, A., “Nash format”, Kyiv, Ukraine.
2. Savchenko, A.H. (2007), *Makroekonomika: Pidruchnyk* [Macroeconomics: Textbook], 2-nd ed., Kyiv National Economic University, Kyiv, Ukraine.
3. Okun, A.M. (1996), *Okun Rivnist' ta efektyvnist': velykyj kompromis* [Equality and effectiveness: a big compromise], translated from English by Lotots'kyj, O., Brookings Institution. Washington, USA.
4. Udovychenko, V.P. (2006), *Vichnyj poshuk istyny “Suspil'stvo i vlada”* [The eternal search for the truth of “Society and Power”], Slavutych Center for Higher Education, Kyiv, Ukraine.
5. (2010), *Analiz staloho rozvytku: hlobal'nyj i rehional'nyj konteksty* [Sustainable Development Analysis: Global and Regional Contexts], part 1, 2, National Technical University of Ukraine “Kyiv Polytechnic Institute”, Kyiv, Ukraine.
6. Gavrilishin, B. (2009), *K jeffektivnym obshhestvam. Puti v budushhee (Doklad rimskomu klubu)* [To effective societies. Ways to the Future (Report to the Roman Club)], 3rd supplemented ed., University Publishing “PUL'SARY”, Kyiv, Ukraine.
7. Marks, K. (1983), *Kapital* [Capital], Moscow, USSR.
8. Stivenson, D.K., *Life and organizations in the US*, Ernst Klett Verlag, Stuttgart, Deutschland.

10. Куценко В. І. Соціальна держава (проблеми теорії, методології, практики) : монографія / В. І. Куценко, В. П. Удовиченко, Я. В. Остафійчук. – Київ : Заповіт, 2003. – 228 с.
11. Малий бізнес України. Підприємці здатні відродити країну. – Київ : Асоц. сприяння розвитку приват. підприємництва в Україні “Єднання”, 1997. – С. 144.
12. Ікеда Д. Діалоги. Японія і Україна – різні долі, спільні надії / Дайсаку Ікеда, Михайло Згуровський. – Київ : Генеза, 2013. – С. 272.
13. Про добровільне об’єднання територіальних громад : Закон України // Відом. Верхов. Ради України. – 2015. – № 13. – С. 91.
9. (2008), *Otrymannia dozvoliv: Krok za krokom. Posibnyk* [Obtaining Permissions: Step by Step. Manual], developed within the framework of the Project “Involvement of the public in creation of transparent and simplified procedures for obtaining permits for construction and land allocation”, Slavutych, Ukraine.
10. Kutsenko, V.I., Udovychenko, V.P. and Ostafijchuk, Ya.V. (2003), *Sotsial'na derzhava (problemy teorii, metodolohii, praktyky): Monohrafiia* [Social state (problems of theory, methodology, practice): Monograph], “Zapovit”, Kyiv, Ukraine.
11. (1997), *Malyj biznes Ukrainy. Pidprijemtsi zdadni vi-drodyty krainu* [Small business of Ukraine. Entrepreneurs are able to revive the country], Association for the Promotion of Private Entrepreneurship Development in Ukraine “Unity”, Kyiv, Ukraine.
12. Ikeda, D. and Zghurovs'kyj, M. (2013), *Dialohy. Yaponiia i Ukraina – rizni doli, spil'ni nadii* [Japan and Ukraine – different fates, shared hopes], “Henezza” Publisher, Kyiv, Ukraine.
13. The Verkhovna Rada of Ukraine (2015), Law of Ukraine “On voluntary association of territorial communities”, *Vidomosti Verkhovnoi Rady*, vol. 13, p. 91.

Удовиченко Володимир Петрович,

доктор економічних наук, професор,
Координатор Офісу впровадження децентралізаційної реформи
Київського регіонального відділення Асоціації міст України,
04053, Україна, м. Київ, вул. Січових Стрільців, 73

Цитування: Удовиченко В. П. Пошук оптимальної та ефективної Стратегії економічних відносин за філософією розбудови української державності: Україна до України / В. П. Удовиченко // Вісн. НАДУ. Серія “Державне управління”. – 2018. – № 4 (91). – С. 50–58.

Стаття надійшла: 14.10.2018

Схвалено до друку: 09.11.2018

Udovychenko, Volodymyr P.,

Doctor of Economic Sciences, Professor,
Coordinator, Office for the Implementation of the Decentralization Reform
of the Kyiv Regional Branch of the Association of Ukrainian Cities,
73, Sichovykh Striltsiv St., Kyiv, 04053, Ukraine
Email: vpudovichenko@gmail.com
ORCID: 0000-0003-4103-0700

Citation: Udovychenko V. P., (2018). *Poshuk optymal'noyi ta efektyvnoyi Stratehiyi ekonomichnykh vidnosyn za filosofiyeyu rozbudovy Ukrayins'koyi derzhavnosti: Ukrayina do Ukrayiny* [Search for the optimal and effective strategy of economic relations within the context of the philosophy of building ukrainian statehood: Ukraine to Ukraine]. *Bulletin of the NAPA, Series “Public Administration”*, 4 (91), 50–58.

Article arrived: 14.10.2018

Accepted: 09.11.2018